

המשפט השמוני

תרכ"ף 1 – ע' 203

נושא, נשוא, נשוא מורה, אגד, אגד + נושא

א + ב.

1. הפגישה בחוג לטבע הייתה מעניינת מאוד.
2. שנות הששים במדינתנו היו דרמטיות במיוחד.
3. השעה אינה מתאימה לביצוע המשימה.
4. מעשיך אינם מקובלים עלינו.
5. תקופת הצבא היא מפנה בחייו של כל אדם.
6. הקנה הוא צמת נפוץ על גדות נחלים.
7. השמים הכחולים נעשו אפורים עם רדת השמש.
8. הילדה הצעירה הייתה לנערה מתבגרת.
9. אין לנו עניין בדבר.
10. אינני יכול לשכוח את דבריו.
11. מדוע אינך עוזר לחבריך?
12. הספר הזה הפך לרב מכר.
13. חברי הפך את דפי הספר.
14. ההכנות למסיבה נעשו על ידי חברי הכיתה.
15. הספרים אינם במקומם.
16. העבודה נעשתה לפי כל הכללים.
17. הגו זהירים בעת חציית הכביש!
18. נעשינו עצובים לאחר הפרידה.

ג. משמעויות "אין"

3. שלילת הנשוא, 4. שלילת הנשוא, 9. שלילת קיום, 15. שלילת הנשוא

תרכ"ף 2 – ע' 205

נושא, נשוא, אגד, אגד + נושא

1. הילדים בחדר זה נחמדים.
2. בקבוצה זו אין ילדים עצלנים.
3. הבתים בשכונתנו נמוכים.
4. הבתים אינם נמוכים בשכונתנו.
5. לחברי הכנסת זכויות רבות.
6. זוהי כתובתי החדשה.
7. הספרים על מדף זה כבדים מאוד.
8. תלמיד מצטיין הוא תלמיד זה.
9. בבית ספרנו שלוש מעבדות מחשבים.
10. תלמידים חרוצים אנחנו.

תרכ"ף 3 – ע' 207

גרעין נושא + לואי, נשוא, נשוא מורה, אגד, לואי (המצטרף לנשוא שם עצם), תמורה, גרעין מושא + לואי,

תיאור מקום/זמן, תיאור ויתור, תיאור תכלית, תיאור אופן

1. "עת-מול" הוא עיתון לנושאים בתחום ההיסטוריה.
2. מפלגת הקונגרס האפריקני היא המפלגה המנצחת בבחירות לפרלמנט באפריקה אתמול.
3. "מרבד הקסמים" הוא כינוי לעלייה ההמונית של יהודי תימן לארץ ישראל בשנת 1949.

4. התקשורת הישראלית אינה משאירה דבר ללא תגובה.
5. אחת המגמות הבולטות בתערוכה מלמדת על הנטייה הגוברת לשילוב בנו סגנונות שונים.
6. הציבור אינו נמנע מלקטוף גרחים מוגנים.
7. הדגם הראשוני של שואב האבק משנת 1869 אינו דומה כלל למכשור המודרני של היום.
8. הווארד ספיר, מפכ"ל משטרת ניו יורק, הוא האחראי להקטנה הדרמטית בממדי הפשע בעירו.
9. אישה זו אחראית לקבוצה גדולה של חוקרות בתחום מדעי המוח.
10. עמק החולה הוא חלק מהשבר הסורי אפריקאי.
11. תקופת הרנסנס הייתה תור הזהב של ההשכלה של יהודי איטליה. (של ההשכלה... – לוואי)

תרגיל 4 – עמ' 208 (המרות)

קיימות תשובות אפשריות שונות, אולם אנו מציעות בדרך כלל תשובה אפשרית אחת. בחלק מן המשפטים הנשוא הוא פועל בהווה, כי אין אפשרות להשתמש במשפט בפועל בזמן אחר.

א. + ג.

1. בן החצב הסתווני מתחיל לפרוח בתחילת חודש ספטמבר.
  2. כבר במאה הארבע עשרה השתמשו (החלו להשתמש) הטקורים בנשק ביולוגי.
  3. במצב הנוכחי הציבור אינו דואג מפני הבאות.
  4. חג השבועות נקרא גם חג הביכורים על שם מנהג הבאת הביכורים לבית המקדש. (אחד השמות...)
  5. כדור הארץ נע סביב השמש במעגלים.
  6. משטרת ישראל תוגברה לאחרונה באופן משמעותי בִּשְׁלוֹשִׁים וּשְׁמוֹנֶה סוכנים חשאיים במטרה להילחם בנגע הסמים.
  7. הטסת דאון דורשת מיומנויות גבוהות לאין ערוך מהמיומנויות הנדרשות בהטסת מטוס רגיל.
  8. בישראל קיימת מודעות מעטה לצורך בשמירה על שוניות האלמוגים.
  - או: בישראל אנשים כמעט אינם מודעים לצורך בשמירה על שוניות האלמוגים.
  9. תלמידי י"ב דרשו לצאת לטיול שנתי בעקבות מבצע עובדה, המבצע לשחרור אילת.
- ב. שלילת קיום

תרגיל 5 – עמ' 209

1. (1) רמלה היא אחת מהערים העתיקות ביותר בארץ.
 (2) ביקור ברמלה מאפשר מגוון רחב של אפשרויות טיול.
 (3) הטיולים מיועדים לכל המשפחה.
2. (1) בתקופה הרומית היה בבית שאן מרכז מפואר של בתי מרחץ.
 (2) בתי מרחץ אלה היו מהגדולים במזרח התיכון.
 (3) מרכז זה נחשף בבית שאן העתיקה.

3. (1) מפת מידבא היא מפת פסיפס של ארץ ישראל ואזור הים התיכון מן המאה השישית.
 (2) העיירה מידבא שוכנת בעבר הירדן המזרחי.
 (3) בעיירה מידבא נתגלתה בין חורבותיה של כנסייה עתיקה מפת פסיפס / מפת מידבא.
או: בין חורבותיה של כנסייה עתיקה בעיירה מידבא נתגלתה מפת פסיפס/ מפת מידבא.
4. (1) נאורה ציגלר היא בוגרת החוג לעיצוב תעשייתי במכללת הדסה בירושלים.
 (2) היא (נאורה ציגלר) החליטה להתגייס לטובת אוכלוסיית העיוורים.
 (3) היא עיצבה עבורם סדרת כלי מטבח שימושיים.
5. (1) כמאה ועשרים אלף יהודים מעירק עלו לארץ בשנת 1950.
 (2) הם הוטסו לארץ על ידי הסוכנות היהודית.
 (3) מבצע העלאתם לארץ היה / (נקרא) מבצע "עזרא ונחמיה".
6. (1) קיים כוכב לכת ייחודי במרחק של כ-400 שנות אור מכדור הארץ.
או: כוכב לכת ייחודי קיים במרחק של כ-400 שנות אור מכדור הארץ.
 (2) שורה ארוכה של מדידות נערכו במקומות שונים בעולם.
 (3) כתוצאה מהמדידות התגלה כוכב הלכת.
7. (1) אנשי העלייה השנייה חיפשו מסגרת לחיי שיתוף.
 (2) הם הקימו צורת התיישבות חקלאית חדשה.
 (3) מסגרת זו הייתה מושב העובדים.

תרגיל 6 - פקטים - צ"א 210

3. המשמעות הסבר
1. א. אין = נשוא
- (1) אין ממש סדר יום בטיוול. קיום/אי קיום אין סדר = לא קיים/לא נמצא
- (2) אין מקלחות מסודרות. קיום אין מקלחות = לא קיימות
- (3) אין תכשירי היגיינה מלאכותיים. קיום אין תכשירים = לא קיימים
- (4) יש צורך להיות יצירתיים. יש צורך = צריך/חשוב להיות
- (5) אין מכשירים חשמליים למיניהם. מילה מודלית
- ב. אין = אוגד
- (1) אין מדליקים אש במהלך המסע. המילה "אין" באה לפני פועל
- (2) כמעט שאין משתמשים בפנס בלילה. בהווה ולכן היא אוגד.
- (3) אוכלים מזון שאינו מבושל. הערה: המשפטים סתמיים (ללא נושא מפורש)
2. המילה "יש", היא תמיד הנשוא במשפט. כאשר אפשר להחליף את "אין" ב"יש" היא נשוא. כאשר המילה "אין" באה לפני פועל בהווה היא אוגד. בדוגמאות שבתרגיל המשפטים סתמיים (ללא נושא מפורש).
- במשפט (4) "יש" במשמעות מודאלית (יש צורך להיות יצירתיים = יש/צריך להיות יצירתיים).
3. התשובה בתוך הטבלה. (משמעות + הסבר)

תרגיל 7 – צמ' 210

- בטקסטים תיאוריים ובטקסטים מוסרי מידע מדעי (למשל בערך אנציקלופדי) יש ריבוי של משפטים שמניים.
- שימוש במשפטים פשוטים וקצרים יוצר ריתמוס קבוע בפסקה, מחדד את הנאמר ומדגיש את המסר.
1. הייתי שם במשך שנתיים. 2. לתושבי פלנטה זו לא היו שמות, לא היו להם הורים, ולא היו להם ילדים).
- שימוש במשפטים שמניים מאפשר מסירת עובדות ופרטים רבים על הנושא הנתון.
2. דגלה של .. ישראל הוא בד מלבני בצבע לבן, ועליו שני פסי תכלים כהים, ובמרכזו מגן דוד)
- משפטים שמניים יוצרים לעתים הדגשה והעצמת המסר.
3. המורה הזו הוא מורה טוב.)
- משפטיים שמניים מעניקים לטקסט אופי קבוע, יציב, סטטי ותחושה של חוסר שינוי. בטקסט 4 קיים ריבוי של עובדות ופרטים על הנושא הנתון.
4. מכרסם גדול שוכן מים... , יש שני מינים...)

תרגיל 8 – צמ' 212 – סולק'ט את הכרז

1. המבנים המודליים : אין צורך, מוטב לגזור, יש להקפיד, יש לחסוך, אין למלא, יש למלא, יש להשקות, צריך להתחייב, חובה להתרחץ, צריך לחסוך, עלינו להתגייס.
2. א. בטקסט שיש בו ריבוי של מתן הוראות, נהוג להשתמש במבנים מודליים ובמשפטי "יש / אין".
ב. החזרה על מבנים אלה תורמת להדגשת המסר של הכותבת שיש לחסוך במים ולהעצמתו של המסר.
ג. מטרתה של הכותבת היא למשוך אחריה את ציבור הקוראים ולפעול יחד אתה למען החיסכון במים.
3. המילה "יש"
משמעות 1 – דבר קיים, נוכח במציאות
משמעות 2 – צריך, ראוי
דוגמה : יש רגעים שבהם כאזרחית ממושמת...
דוגמה : בבית יש להקפיד על כמה חוקים
- המילה "אין"
משמעות 1 – שלילת קיום
משמעות 2 – תחליף למילה "אסור"
דוגמה : ילדים קטנים כבר אין לי, אבל לנכדיי, כשיבואו לבקר
דוגמה : אני מבינה שאין צורך להמתין לגזירות שתפיל עלינו המדינה. (אסור להמתין)
4. בשורה האחרונה נאמר : אם כן, חברים. באמצעות המילה "חברים" הכותבת מפנה את דבריה לקהל הקוראים. הפנייה באמצעות המילה "חברים" הופכת את קהל היעד לחלק מן המסר : על כולנו להשתתף במאמץ, כולנו בחזית אחת להשגת המטרה.

סיפור - מלחמת שלום הגליל

בקרב סולטן יעקוב ב-11 ביוני 1982, שעות אחדות לפני הפסקת האש, נהרגו 10 חיילים ישראלים ורבים נפצעו. שלושה חיילים - יהודה כץ, צבי פלדמן וזכריה באומל עדיין נעדרים. הסיפור מפורט באתר: צה"ל - הענף לאיתור נעדרים.

תמונה - מלחמת סיני

הצניחה במתלה היא הצניחה המבצעית הראשונה בצה"ל. גדוד הצנחנים מוצנח 270 ק"מ בתוך סיני המצרית וכובש את התעלה בקרב עקוב מדם. במטוס הראשון עמד רפול וידידו אוחות בדלת המטוס. בשעה 16:59 בדיוק נדלק האור הירוק, ורפול קפץ בראש שלוש מאות תשעים וארבעה לוחמי גדוד 890. במרחק 70 ק"מ משטח ישראל נערכו הצנחנים להגנה לאחר שטיפלו באחדים שנפגעו קל בצניחה. מבצע קדש החל.

חפץ - מלחמת העצמאות

"דגל הדיו" הוא הדגל המאולתר העשוי בד לבן ודיו שהונף ב-10 במרס 1949, ט' באדר תש"ט, עם סיום הכיבוש של משטרת אום רשך (היום אילת) במסגרת מבצע עובדה. כאשר כוח החלוץ מחטיבת הנגב (שעליה פיקד נחום שריג) הגיע ראשון לאום רשרש, הוא גילה בדרך ליעד שאין לו דגל. חובשת הכוח אלמנה דגל מפיסת בד לבן. הפסים נצבעו בדיו, והמגן דוד נלקח מתוך עזרה ראשונה, ולכן הוא מלא. הדגל הונף על ידי מפקד הפלוגה, אברהם אדן ("ברן") (לימים אלוף ומפקד אוגדה 162 שלחמה בסיני במלחמת יום הכיפורים). תמונת הנפת הדגל התפרסמה והפכה לסמל של סיום מלחמת העצמאות והניצחון הישראלי בה. למרות חשיבותו הסמלית וההיסטורית, הדגל אבד.

סמל עיר - מלחמת ששת הימים

ב-5 ביוני 1967 פרצה מלחמת ששת הימים. הלגיון הירדני הפגז את העיר היהודית וכבש את ארמון הנציב. צה"ל באמצעות החטיבה הירושלמית "עציון" הדף את ההתקפה הירדנית ופתח במתקפה לכיוון דרום במטרה לכבוש את מוצב הפעמון שליד רמת רחל. מצפון התקדמה חטיבת "הראל" שכבשה את מוצב הרדר וניתקה את ירושלים המזרחית מרמאללה. חטיבה 55 כבשה את גבעת התחמושת והתקדמה לתוך העיר המזרחית. יומיים אחר כך פרצה החטיבה לעיר העתיקה דרך שער האריות ממזרח. המח"ט מוטה גור הודיע בקשר "הר הבית בידינו", והרב שלמה גורן תקע בשופר אל מול הכותל המערבי. עוד באותו החודש החליטה ממשלת ישראל להחיל את החוק הישראלי על מזרח ירושלים, ולתושביה הפלשתינים ניתן מעמד של תושבי קבע.

אות מלחמה - מלחמת ההתשה

צבא ההגנה לישראל מעניק אות מלחמה מיוחד לחיילים אשר השתתפו בה. לאורך שנים רבות לא זכתה מלחמת ההתשה להכרה רשמית, ובוגריה עוטרו באות השירות המבצעי על שירותם במהלך הקרבות. רק בשנת 2002, באיחור של 32 שנים, הוענק אות מלחמת ההתשה ללוחמים שהשתתפו בה.

שיר - מלחמת יום הכיפורים

שירו של שמואל הספרי מתאר את סיפורה העצוב של מלחמת יום כיפור. למרות הניצחון שררה בישראל תחושת דיכאון קשה גם בבתים שבהם לא איבדו בן או אב, ושירי נכאים נשמעו ממכשירי הרדיו עוד זמן רב לאחר המלחמה. בחוצות ישראל פרץ שבר גדול בציבור וחוסר אמון כלפי מקבלי ההחלטות במדינה בשל הקרבת החיילים לשווא.